

RINGORM PÅVIST I TRØNDELAG – FORHOLDSREGLER VED KLAUVSKJÆRING

Ringorm hos storfe er forårsaket av soppen *Tricophyton verrucosum*. Denne kan overleve i sporeform i miljøet over flere år for så å smitte til dyr igjen. Det er lett å få soppспорer på klærne, i håret og på huden, og spesielt dersom vi har direkte kontakt med dyr og innredning. Smitten spres med hår, skorper og flass. Typiske symptomer er sirkulære flekker med hårtap i hode-, hals og nakkeregion. Kjøttfe viser gjerne mindre symptomer og har oftere atypiske lesjoner på flanke og buk. Noen dyr viser ikke kliniske tegn, selv om de er smittet. Det tar dessuten tid fra smitte til kliniske tegn, gjerne 8 uker.

Ringorm gir ikke alvorlig livstruende sykdom, men er ubehagelig og kan klø, smitter til folk, og er en betydelig omdømmerisiko spesielt for kvaliteten på norske storfeskinn, som er en eksportartikkel med svært høy anseelse i det internasjonale skinnmarkedet (foretrukket til skinnseter i luksusbiler, kjente merkevarer innen sko, vesker etc. verden over).

Det er et strengt «regime» som må følges for klare å bli kvitt sykdommen. Besetningene er båndlagt til de har godkjent sanering, som vil bli til sommeren/høsten, etter vask og desinfeksjon av fjøset når dyra er ute.

De fleste med påvist ringorm har nå vaksinert minst en gang.

JEG HAR SELV RINGORM

Personer som selv har ringorm, skal ikke besøke besetninger med storfe.

GENERELT OM SMITTEVERN I TRØNDELAG NÅ

Det er opprettet soner <https://www.bondelaget.no/trondelag/nyheter/tiltak-i-ringormsoner-i-trondelag-gjeldende-fra-11-12-2023>. Ringormsituasjonen i fire kommuner i Trøndelag er uavklart og en anser en høyere risiko for ringormsmitte i sonen som er innført.

I rød sone bør man vurdere om det er viktig å beskjære besetninger der akkurat nå. Dermed å innføre ekstra tiltak i besetninger der besøk vurderes som påkrevet.

Under er flere punkter som vil redusere risiko for å ta med eventuell smitte til neste besetning, både i besetninger uten og med påvist ringorm:

- Besøkende må bruke besetningens egne klær og skotøy, eller egne klær/sko som er nyvasket. Samme klær/sko kan ikke brukes i en annen besetning før det er vasket/desinfisert.
- Engangs overtrekksdress som kastes i besetningen er risikoreduerende
- Fulle vaskemaskin halvveis for skikkelig vask på minst 60 grader.
- God håndhygiene er viktig
- Nå er det altså ekstra viktig å følge Helsetjenesten for storfe og Norsk klauvskjærerlags anbefalinger for daglig smittevern, som dere også finner her: [Norsk Klauvskjærerlag \(NoKL\) \(animalia.no\)](#)
- Bukjorder og festeanordninger for beina må vaskes godt med grovskyll, såpevask og deretter legges i desinfeksjon.

- Bukjord i gummi og stål-mansjetter til beina er det gode erfaringer med også fra smittevernmessig synspunkt. (men disse må også vaskes og desinfiseres mellom besetninger)
- Alt utstyr som er tatt med inn i besetningen skal vaskes og desinfiseres, som presisert i sjekklista over. Anbefalte desinfeksjonsmidler er nevnt under.
- Halte dyr/enkeltdyr – bruk stasjonær boks og utstyr der mulig.
- Følg med på dyra som skjæres, kommuniser mistenkelige lesjoner til bonden.
- Unngå å klippe haler, jur o.l. mens dyra står i boksen.
- Besøk helst kun en besetning per dag

Det er mye engstelse blant bønder. Hva sier vi?

Bør informere om at man gjør det man rådes til for å redusere risiko. Still også krav til bønder om tiltak for å hindre at eventuell smitte tas med videre (eks diverse utstyr til disposisjon inkludert sted for vask av boks og utstyr med varmtvannsvasker, nøye renhold der boksen skal stå, kan boksen stå utenfor dyrerom osv).

BESØK I BESETNINGER MED MISTANKE OM RINGORM OG KONTAKTBESETNINGER

Utsett om mulig besøk til mistanken forhåpentligvis er avkreftet. Dersom mistanken blir bekreftet gjelder det under.

BESØK I BESETNINGER MED PÅVIST RINGORM

Om mulig, utsett besøk til besetningen er godt i gang med vaksinerings.

Besøk bør da minst utsettes til 4 uker etter 2. dose vaksinerings, og helst når det ikke er symptomer på ringorm i besetningen. Dyr med lesjoner avgir mer smitte til miljøet. Da skal dyret ha full immunitet, men det vil fortsatt være smitte i miljøet, avhengig av hvor reint bonden klarer å holde det m.m.

Dersom det er nødvendig å besøke disse besetningene er det spesielt viktig med høyt nivå av smittevern, se over. I tillegg bør hud og hår dekkes til. En bør ikke besøke andre besetninger samme dag og før en har dusjet og skiftet klær. Utstyr som er brukt må vaskes og desinfiseres svært grundig før det brukes i ny besetning. Vurder eget utstyr i disse besetningene, for å få reingjort og desinfisert skikkelig før bruk i neste besetning. Evt legg igjen utstyret ved endt skjæring.

Kan ta et «raid» og det opprette ei «ringorm.-rute» som betjenes av en spesiell klauvskjærer, som helst ikke har dyr sjøl. Besetningene bør tas i slutten av uka.

Beskjæring bør foretas i plussgrader for å få vasket og desinfisert skikkelig.

Tau kan være vanskelig å få reine og byttes for hver besetning.

Dere må altså være ekstra påpasselige med vask og desinfeksjon av alt utstyr som bringes fra fjøs til fjøs.

Besetninger som får pålagt restriksjoner blir instruert med tanke på å informere alle besøkende, men vi vet at det følges opp i varierende grad. Mattilsynet styrer tiltak og ekstern informasjon rundt enkelttilfeller og har ansvar for varsling, men nå hjelper TINE Mattilsynet å varsle fjøsvandrere som f eks klauvskjærere. Så dere i Trøndelag må si fra dersom dere ikke har fått varsler, da må vi få dere på varslingslista!

ANBEFALT DESINFEKSJON

Virkon S: 1:100 fortyning i 60 minutter 1:67 fortyning i 30 minutter 3 % løsning i 10 minutter Virocid: 0,5 % løsning (0.5 dl i 10 L vann) med virketid 10 min. Virketid er minimum.

Dersom dere har spørsmål om spesifikke desinfeksjonsmidler, spør [Siv Meling](#).

MER INFORMASJON

Mattilsynet har info om ringorm her: [Ringorm påvist i Trøndelag | Mattilsynet](#)

Veterinærinstituttet her: <https://www.vetinst.no/sykdom-og-agens/ringorm>

Bondelaget: <https://www.bondelaget.no/trondelag/nyheter/tiltak-mot-ringorm-i-trondelag>